Ч. 32 (13.577). Львів, вівторок 6. лютого 1934. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

SKONFISKOWANE

Румунське духовенство про голод в СРСР.

В Букарешті скінчився за днях IV. всерумунський зїзд православних місіонарів. Зїзд виробив низку резолюцій, м. ін. щоби у всіх церквах Румунії правити окремі богослуження за християн у СРСР та щоби усім священикам стягати відповідний процент вкорисгь голодних в Совітах. Низка інших ухвал має чисто організаційний характер.

Ювілей о. Андрія Глінки.

Відомий провідник і визначний діяч Словаччини, о. прал. Андрій Глінка святкуватиме н. р. своє 70-ліття.

Словаки готовляться врочисто святкувати ці роковини уродин свого невтомного від 40 літ борвика за народні права. Для цього по містах і селах організуються окремі комітети, але крім загальних маніфестацій задумують словаки закріпити память про о. Андрія Глінку будовою окремої святині в Ружомберку, де о. Глінка є душпастирем і до якої він сам дав колись ініціятиву. Тієї святині з огляду на важкі кризові часи не могли будувати.

Цей храм має бути на віки свідоцтвом великої любови і вдячности, яку придбав собі серед земляків о. Глінка безупинною працею всього свого життя.

—o—

Реконструкція уряду Далядієра.

ПОЛЬ БОНКУР — МІНІСТРОМ ВІЙНИ.

ПАРИЖ, 4. 2. ПАТ. На місце міністра війни Фабрі іменували міністром Поль Бонкура, а на місце міністра фінансів Пієтрі іменований Маршандіє.

„Чистка" у Франції.

ДИМІСІЯ ПРОКУРАТОРА ФРАНЦІЇ ТА ПРЕФЕКТА ПОЛІЦІЇ.

ПАРИЖ, 4. 2. Даляліє в порозумінні з міністром вн. справ Фротом поробив поважні зміни на своїх становищах в адміністрації та судівництві. Прокуратора республики при суді І. інстанції Тресара, шурина бувш. прем'єра Шотана, перенесли на інше становище при касаційному суді. Дотеперішній директор прилюдної безпеки Том одержав становище директора в Комедії Французькій. Префект французької поліції Шіяп іменований резидентом Марока.

Шіяп в отвертому листі до прем. Даляліера повідомляє, що не приймає становище резидента в Мароко. Твердить, що в розмові, яку мав із премієром і міністром вн. справ, йому висловили признання за його працю. Коли його тепер усувають зі становища префекта поліції, то це мусить викликати у гром. думці почуття недовірря до нього. Тому Шіяп уважає невідповідним послугуватися його особою в політичних розрахунках і не може приняти жертвованого йому становища резидента Марока. Лист Шіяпа помістили всі часописи, які прощають його з великою симпатією. Лише соціялістична преса вітає з вдоволенням розпорядок уряду, яким усунено ненавидженого префекта поліції.

Б. міністри Пієтрі та Фабрі також оголосили в пресі отвертий лист, у якому стверджують, що не хочуть стояти на перешкоді прем. Даляліє в дальшій його праці, тому усуваються з уряду.

ДАЛЯДІЄ ПРО АФЕРУ СТАВІСЬКОГО.

ПАРИЖ, 4. II. ПАТ. На засіданні ради міністрів Даляліє сказав, що як шеф уряду відповідальний за його авторитет, усувається від прес. полеміки, вважаючи начальним завданням виконання обовязку у відношенні до краю. Премієр рішений вияснити аферу Ставіського, щоби в будуче унеможливити такі надужиття. Слідча комісія, що її покличуть у справі Ставіського, дістане всі потрібні документи та виказ чеків, що їх виставив Ставіський.

ПРОТЕСТ АРТИСТІВ.

ПАРИЖ, 4. 2. ПАТ. Несподіване звільнення та перенесення на емеритуру директора Комедії Французької викликало велику реакцію в мистецьких і літературних колах. Артисти Комедії зложать збірний протест проти тієї димісії та іменування директором Комедії бувш. директора публ. безпеки. Артисти хочуть теж внести подання, щоби їх звільнили зі становища.

НОВИЙ ПРЕФЕКТ УЖЕ РОЗГАНЯЄ ДЕМОНСТРАНТІВ.

ПАРИЖ, 4. II. ПАТ. Скрайні праві елементи старалися нині вечором маніфестувати на Вел. Бульварах. Наслідком виданих заряджень маніфестантів розігнали. До важних ексцесів не прийшло. Відділами поліції проводив особисто новий префект паризької поліції Бонфоа.

—o—

„СВИНСЬКЕ — АБО ЩЕ ГІРШЕ РИЛО".

МОСКВА, ПАТ. На конгресі компартії комісар військових справ Ворошилов говорив про оборону держави. Закидав зал. шляхам дезорганізацію та недостачу дисципліни залізничникам. Віднісся критично до праці залізничних політвідділів і домагався справности транспортів до рівня справности армії та потреб держави. Червона армія стоїть на висоті завдання, головно відділи танків, скорострілів, сполуки та технічні відділи. В летунстві слід відмітити бомбардуючі та ловецькі літаки більшовицької продукції. Деякі недостачі є ще в якості летунських і автомобільних моторів. Степень моторизації армії є 7.74 на одного вояка, себто більше як у Франції, Англії та Зл. Державах. Кордон від озера Лалоги до Чорного Моря укріплений сильно. Фльота не має боєвих одиниць, як лінієвих кораблів. Кошти воєнного промислу високі, а продукція низька. Суспільний склад армії такий: 45.8 робітників, 42 селян, 11.7 працюючої інтелігенції. 49.5 командантів і вояків належить до партії або союзу ком. молоді. Вкінці Ворошилов сказав, що „ніяке свинське рило, або ще гірше рило, відки не зявилося би, не залякає більшовиків і не спинить їх у нестримнім поході вперед."

Більшовики війни не бояться.

МОСКВА, ПАТ. В оголошенім додатково частині промови на партійному конгресі комісар війни Ворошилов обвинувачував Японію в приготуванні війни проти СРСР на Далекому Сході. Вказав на заяви японських цивільних і військових діячів, що домагаються прилучення до Японії Примор'я, Забайкалля та навіть усієї Сибіри, підкреслив, що більшовицькі приготовання лишаються лише оборонні. Іронічно додав, що СРСР не буде такий чемний, щоби оставити свої кордони так само безборонними, як кордон Китаю в 1931 р. Червона армія рішена вдержати Владивосток, Сахалін і Камчатку та вести війну, до якої СРСР примушений був би, аж до оконечної побіди.

Сойм.

У понеділок зачинається в соймі дискусія над буджетом. Потреває до 13. лютого; 15. лютого прелімінар відішлють до сойму.

У понеділок після промови референта Медзінського почнеться дискусія.

Рівночасно зі засіданням сойму буде засідання сенатської комісії закордонних справ. На ньому мін. Бек виголосить експозе.

—o—

ЗАВОРУШЕННЯ В ІНДІЯХ.

ЛЬОНДОН, 4. 2. ПАТ. На основі одержаних тут повідомлень із Сальноту та інших міст Пенджабу дійшло до поважних заворушень. Кілька тисяч магометан, вислухавши промови в мечеті, рушило походом. Поліція хотіла похід розвязати, але юрба її побила багатьох між ними навіть тяжко.

Ситуація погіршилася після заворушень в Авантіпурі, де спроби походу довели до поважних сутичок. В Сіяльноті юрба хотіла вдертися до скарбового уряду. Покликано військо, яке вжило пальної зброї. Число ранених невідоме.

—o—

НЕ ДІЙШЛО ДО ЗУСТРІЧІ.

МІНХЕН, 4. 2. ПАТ. „Мінхенер Нтг." принесла сензаційні подробиці, що торкаються проєкту подорожі провідника австрійських націонал-соціялістів Габіхта до Відня, щоби переговорювати безпосередньо з канцл. Дольфусом. На основі тих ревеляцій Дольфус мав запросити Габіхта до Відня на 8. січня п. р. Переговори посунулися були так далеко, що був устійнений подрібний плян подорожі. Тимчасом справа дійшла до відома Гаймвери, якої провідники рішучо спротивилися зустрічі.

—o—

БУНТ БОЛІВІЙСЬКИХ ІНДІЯН.

БУЕНОС АЙРЕС, 4. 2. Повідомляють з Ліми, що збунтовані болівійські індіяни числом 5.000 напали на залізничу стацію на березі озера Тітікака на лінії з Ля Паз до Ґукві. Повстанці зруйнували стацію та знищили залізничий шлях, перетявши телеграфічну злуку. В бою, який вивязався між збунтованими індіянами і стаційними службовцями, полягло кільканадцять індіян. Болівійська влада, повідомлена про бунт, вислала на місце військовий відділ, та воєнні літаки, які привернули порядок.

Причиною бунту є військова бранка поміж індіян і велика криза у хліборобстві.

—o—

ЧИСТКА КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

МОСКВА, 4. 2. ПАТ. Голова центральної контрольної комісії компартії Ярославський заявив у звіті на комуністичнім конгресі, що на протязі останніх двох років потягнено до відповідальности за участь в ріжних опозиційних угрупуваннях 40.000 комуністів, з чого біля 16.000 усунено з партії. За т. зв. націоналістичні ухили видалено з партії 800 осіб поміж 2.103 обвинувачених.

—o—

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ В СРСР.

МОСКВА, 4. II. ПАТ. До Владивостоку причалили вперше від 1921 р. три торговельні американські кораблі. На днях причалять іще два.

—o—

БАЛКАНСЬКИЙ ПАКТ ПІДПИСАНИЙ.

БІЛГОРОД, 4. 2. ПАТ. Оголошено комунікат, що 4 міністри закордонних справ Греції, Румунії, Туреччини та Югославії в югославянському м-стві закордонних справ парафували 4. лютого балканський пакт. Офіціяльно підпишуть пакт в Атенах цього тижня.

Пакт обовязує на 10 літ.

—o—

ВЯЗНЯМ НЕ ВІЛЬНО ПІДНОСИТИ РУКИ

БЕРЛІН, ПАТ. Пруський міністер справедливости розпорядком заборонив вязням витатися піднесенням руки. В мотивах сказано, що право німецького поздоровлення прислугує лише вільним горожанам.

Ще про „Просвіту" і її становище.

(Замітки громадянина.)

Від кількох років у „Просвіті" йде праця під знаком санації Товариства. Довкола цієї справи утворилася окрема атмосфера, що згущується, то рідне, але від того самому Товариству стає ні легче, ні важче. Ні, таки важче. Бож кожний обєктивний спостерігач мусить замітити серед громадянства якусь незрозумілу апатію супроти нашого найстаршого культурного товариства в Галичині. Замісць старатися зрозуміти становище товариства, ввійти у його інтенції, а то й розвівати густу атмосферу, з якої видко булоб правдиве сучасне обличчя „Просвіти", наш громадянин „констатує" злегка, що гасло: „поможіть „Просвіті" стає „немодне", що на його місце виринуло десять нових, і в найліпшому випадку — знизує плечима. Громадянин вишукує собі самий — нові гасла, і „Просвіта" залишається якось іззбоку. Мимоволі заражуєшся думкою, що ми нарід, який не любить традицій. За це нам доводиться покутувати...

Коли приглянутися ближче до теперішньої роботи „Просвіти", то не важко замітити, що багато енергії Головного Виділу Товариства, президії, всяких комісій ішло на господарську справу, на поправу фінансового важкого стану товариства. Праця над санацією „Просвіти" висмоктувала майже всі сили її органів. Із того не виходить, що не йшла праця освітньо-організаційна. Вона йшла інтензивно, як усе, та тільки зпоза того велитенського вкладу енергії в санаційну акцію, виказувала вона дуже несміливо своє обличчя...

Що та праця, для якої створена „Просвіта", і для якої вона істнує, була якось у тіні — воно не буде нікому, що хоч трохи поззнайомлений з машиною такої роботи, на вдивовижу. Де тобі на кожному кроці грозить, що ось-ось можеш провалитись у пропасть, думки твої мимохіть відходять від роботи. А проте, й серед таких умовин, праця освітньо-організаційного характеру йшла незгірше за минулі роки...

Та останні Загальні Збори „Просвіти" з 26. грудня 1933 р. полишали таке враження, що учасники зборів більше зацікавилися господарсько-фінансовими справами, ніж організаційно-освітніми. Цього року зроблено вперше спробу, (щоби розшрубувати машину зборів), відбувати засідання комісій по інших місцях. Я особисто мав таке враження, що на салі, де розбиралися справи господарські — залишилося людей куди більше. І дискусія над справами Головного Виділу в господарських справах була й довша, а куди більше забирала часу.

І ця дискусія, й узагалі хід нарад у справі господарській найбільше мене вразила, й мені хотілось би із приводу цього сказати декілька слів... У мене залишалося таке враження, що хтось когось хотів у чомусь обвинувачувати... Довкола фінансового пляну, ухваленого попередніми зборами, поверталася дуже жвава виміна думок. Виявилося, що ухваленого пляну перевести не було можна, бо він був (це було ясно!) побудований не на реальних числах. Зроблено що можна було, і це видно було, як на долоні. Довги Товариства зменшались. Повишукувано джерела для них, де тільки було можна. А проте, з недобалаканих фраз виходило, що наче стоять один проти одного два табори: ті, що здавали звідомлення, й ті, що його слухали.

Залишалося враження суто *українського розуміння* організації: ми вибираємо виконавчий і репрезентаційний орган і, вибравши його, відразу його поборюємо... Ми ставим себе якось зарізно від нього, за всю організацію, за її працю відповідає тільки *він*. Щож тоді, власне, „Просвіта"? Чи ті 100.000 членів, що говорять через своїх делегатів, чи вибраний ними Головний Виділ? І деж та допомога у скрутному становищі Товариства? Її — нема.

Покажемо на прикладі. Від ряду років Філії Товариства не сповняють *своїх обовязків* супроти „Просвіти". На основі звідомлення за 1933 р. **Філії** Т-ва винні до каси Товариства 80.000 зол. Філії Товариства *не відчувають потреби* ні в духовому, ні в матеріяльному розумінні бути з центральним товариством у тісному звязку... *Члени* Товариства завинили досі 200.000 зол. за членські вкладки Товариству, й довгів цих *не сплачують*. Колиб „Просвіта" дістала була ті гроші (280.000 зол.) *не булоб у нас питання довгів*, не булоб таких довгих дискусій на тему фінансово-господарського становища Товариства. Про т. зв. внутрішню позику, зголошено до 90.000 зол. і не вплачено ще 30.000 зол. — при чому нпр. в кооперативах найшлося 100.000 зол. на інші позики, а на „Просвіту" не находиться — нічого й говорити. Це були — „добровільні датки". А там-же супроти „Просвіти" — *обовязки!*

Тут, я міркую, великі недостачі. Члени „Просвіти" й філії не вважають себе за одне з виконавчим органом Товариства, не відчувають, що вони теж відповідальні за нього, не сповняють своїх обовязків супроти нього, не думають над його становищем, — в найкращому випадку вони стоять собі з боку...

Це явище *ненормальне*, з громадського боку — його можна тільки засудити. Як довго так у нас будуть думати й так робити, — то не тільки „Просвіті", а й узагалі всім громадським організаціям добра на майбутнє не ждати. В цьому нерозумінні своїх обовязків супроти своєї організації — наше все лихо, в цьому й незавидне сучасне становище „Просвіти"...

Василь Сімович.

Більшовицькі цукорки.

„Правда" з 7. січня ц. р. подає цікавий звіт про те, як „чистенько" і гигієнічно поставлено вирібництво цукорків (конфект) в київській цукорняній фабриці ім. Карла Маркса.

„В київській цукорняній фабриці ім. Карла Маркса — пише часопис — язик має свої спеціяльні функції. Пр. у відділі, де заготовлюють начинку до цукорків, язик заступає термометр. Робітниця швидким рухом черпає лопаткою гарячу масу, пробує її язиком і кидає знов у котел. Ця операція відбувається стільки разів, поки язик не устійнить відповідної температури. Бриґадири й майстер впевнюють, що кращого термометру наука покищо не придумала. У відділі, де завивають цукорки, язик має іншу функцію: він заступає губку. Кожна з тисячних коверт, які заліплюють робітниці, замикаються не інакше, а звогченим язиком пальцем. Дешево, безтурботно і головне — дармове постійне джерело вогкости.

У фабриці нема ні мила, ні рушників, липкі брудні руки витирають просто в халат.

Недавно принесли до фабрики патоку в цистерні, якої вентилі були вимазані нафтою. Мід прибув оноді в бочках з оселедців. Мармоляда для начинки, що приходить на посолених дошках, доволі поширене явище. Ледви 5 відс. мармоляди, яку дістає фабрика — добрі, 5 відс. її — гірший ґатунок. В зимі начинених цукорків не роблять, бо в магазині холодно і мармоляда замерзає. В тій мармоляді можна найти часто гострі шматки дерева, що ідуть в готові вироби." (—)

Арештування в Збаражчині.

Другого дня Різдвяних Свят (8. січня ц. р.) около 5. год. вечором хтось — досі невідомий — вибив шибу в домівці вселюдної школи в Медині, повіт Збараж. Мединь є свідомим українським селом, що потерпіло дуже багато в часі пацифікації в осені 1930 р. Мешкає там горстка латинників, для котрих заложено „Стшельца". Учительство у місцевій школі польське. Відносини між ним та українською більшістю в селі ненайліпші. Рівночасно тогож дня і в тій самій порі зняв хтось зі шкільного будинку вивіску. Знищення шкільної вивіски було і передтим. На громаду староство в Збаражі наложило і стягнуло контрибуцію у висоті 250 зол. і покарало варту. Тепер вартує щоночі біля школи і мешкання учителів сорок громадян від заходу до сходу сонця — часто серед тріскучих морозів.

Почавши від війта Прокопа Костюка все місцеве українське громадянство ці каригідні вибрики вважає ділом провокації, а як на справника вказує на місцевого стшельца Яна Базьолка, котрого критичного дня 8. січня ц. р. стрінули свідки біля школи безпосередньо по вибитті там шиби, а в короткий час пізніше біля лоток над ставом, де другого дня найдено вивіску. Цей факт подано до відома поліції і суду, але на ті докази проти нього ніхто не звертав уваги з тих чинників, до кого це належить. Він показує тепер якийсь лист, що його найшов на вікні у себе в хаті з погрозами проти нього. На основі цього анонімового листу поліція взяла проби письма від багатьох місцевих молодих українців і передала це судові в Тернополі.

Після Різдва приїхали до Мединя тайні поліційні агенти з Тернополя і розпочалися ревізії та арештування; арештованих переслухали на постерунку в Скориках у присутности війта з Медині Прокопа Костюка. По переслуханні арештованих звільнили. Дня 16. січня ц. р. арештовано **Касіяна Шеремету,** сина Гриця, літ 21 і **Василя Романишина,** сина Василя, літ 18, обох з Мединя, під замітом доконання згаданого вище саботажу в дні 8. січня ц. р. і вони сидять досі у слідчій вязниці окружного суду в Тернополі; оборону їх обняв пос. д-р Степан Баран.

В суботу 27. січня ц. р. арештовано в Медині під замітом згаданого саботажу: 1) **Володимира Шеремету,** 39-літнього поважного жонатого господаря, 2) **Павла Хемія,** літ 30, жонатого і також поважного господаря та 27-літніх парубків 3) **Евгена Гуцайла,** сина Мотрі, його шлюб мав відбутися другого дня 28. січня ц. р. і 4) **Семка Лизуна,** сина Марти. Підводою відвезли їх на постерунок у Скориках, звідти підводою на постерунок у Максимівці, а дальше підводою до повітового комісаріяту в Збаражі, котрий вечором 27. січня ц. р. арештованих передав до маґістратських арештів у Збаражі. В неділю рано 28. січня ц. р. поліція повела пішки дальшим етапом арештованих на постерунок у Чернихівцях, звідти на постерунок у Лозовій, а щойно звідти останнім етапом до слідчого виділу в Тернополі — також пішки, де передали їх вечором до поліційних арештів. Разом було пять етапів і пять разів змінювано поліційну ескорту арештованих. У слідчому виділі в Тернополі з арештованими списали протокол (всім закидують згаданий саботаж) та у вівторок 30. січня ц. р. парубків **Евгена Гуцайла** і **Семка Лизуна** в год. 12. впол. випустили на волю, а **господарів Володимира Шеремету і Павла Хемія поліція скувала** і так в год. 12. впол. перевела вул. Міцкевича до судової слідчої вязниці.

Дня 29. січня ц. р. придержано і спроваджено до Тернополя до слідчого судді д-ра Янельлі таких громадян Медині (всіх під замітом співучасти у згаданому саботажі): господарів 1) **Якова Костюка,** літ 48, брата війта, 2) **Антона Чубана,** літ 45 і 3) **Василя Репика,** літ 32 та парубків: 4) **Василя Кручковського,** літ 25, 5) **Богдана Костюка,** сина війта, літ 20 і 6) **Володимира Ковбасюка,** літ 23. Слідчий суддя д-р Янеллі переслухав їх усіх як підозрілих, але їх не примкнув, тільки звільнив з тим, що на кожне візвання поліції та суду мають ставитись до переслухання.

Характеристично, що коли батьки арештованих Гриць Шеремета і Василь Романишин, що передали оборону своїх синів д-рові Ст. Баранові, вернулися з Тернополя, негайно у них явилася поліція і переслухала їх, про що розпитував їх д-р Баран і які дав їм доручення щодо оборони.

Чистка з „ворогів влади".

НІМ. ЖУРНАЛ ПРО ОСТАННЮ „ЧИСТКУ."

Недавно видалено в короткій дорозі з комуністичної партії України трьох високих урядників, які здобулися на відвагу заговорити голосно, що нова система продналогу руйнує селян й у висліді приносить загальну нужду й голод. Ці три імена сьогодні на устах цілого Києва: Заславський, Кравчевський і Рибак. Негайно після цього, як рискуючи власним життям вони поважилися опімнути Москву, закинули їм „троцькізм" й обвинили у контреволюції. За ними пішли й інші службовики. Тисячі членів комуністичної партії України викинено з доручення Москви з партії. Їх злочин можна очеркнути одним словом: критика. Затривожені виглядами весни, вони дозволили собі сумніватися у правильність метод нового продналогу". („Національтетен Журналь")

—о—

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ЗНАЧІННЯ І СПОСОБИ РЕКЛЯМИ. — ЦИКЛЬ ВИКЛАДІВ В У. ТЕХН. Т-ВІ.

Бажання розбудувати рідний промисл і торговлю робить актуальними в нас справи, якими донедавна ще майже ніхто в нас не цікавився. До таких справ належить і справа реклями. Йдучи назустріч потребам загалу, влаштовує рухливе У. Техн. Т-во у своїй домівці (Костюшка 3.) починаючи від 11. ц. м. в год. 11. рано щонедільні прилюдні виклади про реклю му. На прелегентів зголосились досі д-р Федів, інж. Пастернак, інж. Крохмалюк, інж. Кахникевич, дир. Борис, мгр. Костюк і п. Трохименко. Розпічне виклади 11. ц. м. вступними увагами дир. Творидло, після чого д-р Федів говоритиме про аналізу ринку, а інж. Пастернак про зовнішню рекляму (плякати, тощо). Теми чергових викладів будуть: часописна рекляма, охоронні знаки і опакування, вистави, вивіски, світляна рекляма, рекляма листом і торгов. заступники.

ЕКОНОМІКА В ЖУРНАЛІ „УКРАЇНСЬКИЙ АГРОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК“.

З правдивим вдоволенням записуємо появу такого журналу. Ця поява є ще одним доказом рухливости наших агрономів, доказом їх бажання у службі сільсько-господарській культурі не відставати від нових осягів цивілізованого світу, знайомитись з усім, що поглибити може знання професійного діла, вести досліди над потребами „нашої агрономії“ і реєструвати невбогі вже її осяги.

Перша книжка чвертьрічника „У. А. В.“ предагована просто зразково. На 105 сторінках поміщено масу матеріялу. І так: 12 статтей, 13 рецензій на нові книжкові появи (такий багатий огляд літератури рідкість у наших журналах!), 7 рефератів на теми міжнародні і 11 на тему українських агрономічних справ і дрібна хроніка.

Нас на цьому місці цікавить економічний матеріял, що ввійшов до першого числа. До нього треба передовсім зарахувати дві статті: *Т. Коструби* „З новіших дослідів над економічною історією України“ і *д-ра І. Витановича* „Про потребу сусп.-екон. монографічних описів“. Обі статті — це бібліографічні нариси, написані живо і — як на короткий їх розмір і на наші обставини (брак доступу) до багатьох радянських видань) основно. Після прочитання нарису п. Коструби згадуємо його сумні слова на початку статті: „Ми таки й досі не маємо повного огляду економічної історії України“. Д-р Витанович слушно звертає увагу на занедбані нами сусп.-економічні монографічні студії, хоч наші сільські інтелігенти моглиб чимало в тому напрямі зробити. Як зразок служити може о. Зубрицький, що дав цілу низку праць про село Мшанець, старосамбірського повіту. — Майже економічною статтею можна вважати теж працю проф. К. Мацієвича „Громадська агрономія та плянове господарство“. Присвячуючи багато місця модній тепер „пляновости“ в господарстві, автор вказує на те, що громадська агрономія давно засвоїла собі „плановість“ і радить усім визнавцям „плянової ідеї“ познайомитись з тим, що досі зробила в цьому напрямі суспільна агрономія.

Людина, зацікавлена економією, найде чимало цікавого для себе у відділі *„рефератів та рецензій“*. За браком місця не вичисляємо обговореної там економічної літератури, відсилаючи цікавих до „У. А. Вістника“, який заслугує на те, аби його прочитати.

СКРУТА В НАС І В НАШИХ СУСІДІВ. — ЩО БАЧАТЬ ОЧІ ПРИЇЗЖОГО ЕНДЕКА У ЛЬВОВІ.

20-го січня зїхались до Львова члени першої львівської батерії поляків, яка в листопаді 1918 р. обстрілювала наші позиції. Один із них описує на сторінках „Газети Варшавскої“ свої враження зі Львова. Між іншим читаємо там ось-що: Що крок — зачинена крамниця, що крок — прошак у лахмітті, нещасливий. Самих тільки гастрономічних заведень зложено на марах скрути аж 55. А коли ми оглядали позицію на передмістях: Знесіння, Личаків, Городецьке, задумувались ми над кістяками і вигаслими димарями нечисленних промислових заведень Львова. Нужда... руїна... А тимчасом на румовищах польських „пляцувок“ ростуть нові „пляцувки“... українські. Тут „Луна“, тут „Зоря“, тут „Елегант“, там „Фортуна Нова“, кооперативні холодільні, склади, магазини „Маслосоюза“.

„Таких і їм подібних промислових заведень, якими займемось в окремій статті — кільканадесять“ — пише дальше ендецький гість. „Цілі вулиці заняті українцями (очевидно по ендецьки в лапках!), цілі комплекси будинків викуплених під проводом о. арх.-еп. А. Шептицького або ріжних кооператив, що належать до Рев. Союзу У. К. у Львові.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Пакти неаґресії.

Багато тепер галасу з пактами. І цей робить і той робить і тамтой думає робити. Ріжні політики ріжно про це говорять. Одні кажуть, що це страх перед війною, другі, що це змучення кріюю, треті те, четверті тамте, а я кажу, що це право серії. Випадки йдуть серіями: як валяться камениці, то одна за одною, потім приходять повені, залізничі катастрофи, смерти великих людей і т. п. Навіть передпотопові потвори, навіть опустова.

Зачнеться з маленького, а розростається до небувалих розмірів.

Завалиться, наприклад, стара рудера в Куликові, за нею новіша в Бродах, зовсім добра у Львові, а за тим: новіська у Празі, Берліні, аж докотиться серія до Америки і переверне нюйорський хмародер.

Стукне один порожний ваґон до другого на львівськім двірці, виломить дві дошки і на тім кінчиться біда, але зачинається серія: коло Варшави вже найде тягарівка на паротяг, коло Праги особівка на тягарівку, а коло Парижа поспішний на поспішний.

Появиться на одній озерці потвора, мала і хирлява, то зараз появляються на озерищах, морях, а навіть у наших горах страшні потвори, що можуть на пів милі хвостом вола притягнути.

Зробить якийсь Рибаков малу „неправильність“ у львівськім маґістраті, право серії видвигне більшу у Варшаві, чи по інших столицях, а скінчить (хоч це ще непевне!) у Парижі на Ставіськім. Почалося від кількох тисяч, а кінчиться на кількасот міліонах.

Тому й пакти неаґресії уважаю за серійні випадки, які можуть довго ще тревати і скінчитися загально світовим замиренням... до часу найближчої війни.

Серійні випадки трапляються завжди непередвиджено і те саме є з пактами. Ще вчора гранична сторожа обгризала граничні стовпи сусідньої держави, ще вчора відповідальний міністр був кретин, блазень, а то й злочинець — нараз пакт неаґресії і вже він розумний, поважний, чи голубиного серця чоловік

Вистане два підписи на невеличкім папері, щоби міліони людей почали дивитися правдивими очима, чи примикати очі на правду.

Здибаю недавно свого старого знайомого, політика пана Миколая. В ночі впав сніг і в'н виповз на вулицю зробити перед камяницею порядок.

— Добридень, пане Миколаю.

— Дай Боже здоровля. Пан до редакції?

— Не дуже. Йду десь пару ґрейцарів роздобути.

— То видно, ще на тиждень маєте

— Чому?

— Бо нині роздобути з пять золотих, то треба з тиждень походити.

— Правда. Але не грызімся. Буде й біді кінець. От зачалися пакти, буде мир, співпраця, праця, співжиття, загалом краще життя.

Пан Миколай покрутив головою.

— Не знаю, як там наші чубки про те говорять, але я, така собі долішня гилячка, інакше думаю.

— Якжеж ви?

— Я так беру, як то часом між хлопцями на селі. Видиться мені, що я вже раз панові розповідав за своє село. Був у нас парубок. Грицько називався, силач великий і до бійки мав рух. От я як вернувся з войска, то заключив з ним пакт неаґресії. Ні ти мене, значить — ні я тебе. Але він зачав собі дуже розбирати, то я заключив ще з одним пакт і ми вдвійку так того Грицька зіпрали, що зуби на дорозі погубив.

— До чогож ви то?

— Нібы до того, що пакт неаґресії може бути на два боки. Ви кажете співпраця, а я міркую, що комусь можуть кости тріщати. Чи то буде француз, чи німець, чи москаль — це моя річ

Галактіон Чіпка.

„Новий голод висить у повітрі“.

„Ди Торонто Дейлі Стар“ (Канада) помістив кореспонденцію з Київа, якої зміст такий:

Невважаючи на добрі жнива ц. р. населення Радсоюзу стоїть в обличчі нової голодової катастрофи. Старші селяни, що пережили минулорічну голодну зиму, запевнюють, що переживатимуть ц. р. такі самі жахливі муки, як минулого року. Навіть деякі члени комуністичної партії впевняють (очевидно після того, коли вони певні, що їх ніхто не підслухує), що в найближчих місяцях голод — зовсім певний.

Причина тієї містерії — голоду при багатих жнивах, — лежить у методах, якими уряд стягає продналог. Його беруть далеко забагато. Так багато, що останки, які залишаються селянам, недостаточні, щоби їх прохарчувати. Всякі протести не доводять до нічого; вони залишаються без успіху.

„Тут новий український шпиталь, там захоронка, тут ремісн. цех, там купецький, пром., лік., адвокатський союз і т. д. Якийсь новий рух, якась посилена хвиля, якої небезпеку мало хто доцінює, а вже менше старається протиділати. То йде тишком-нишком, то рішуче, не оглядаючись на ніяку поміч, вказівки, крізові настрої... Йде лявіною, пляново, що з гордістю підкреслювали на ост. зїзді з приводу 30-ліття РСУК-а“.

Стільки про нас у Львові ендецький гість, б. оборонець Львова. А дехто в нас ще думає, що ми бідні, що в нас безробіття, що в нас скрута так як в усьому світі...

Світова хроніка.

ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ РУЗВЕЛЬТА В СЕНАТІ. — „ЗОЛОТИЙ АКТ“ У СИЛІ. — НОВИЙ ПАРИТЕТ.

Коли розійшлась поголоска, що през. Рузвельт визначив долярові 60 проц. як горішню границю його давної вартости, було очевидне, що світовий грошевий ринок включно з чорною біржою у Львові між памятником Собіського і театром відповість дальшою знижкою теперішнього курсу. Бо 60 проц. це 5.35 зол.

Ніхто не сумнівався, що Рузвельт у сенаті вийде переможцем, що його „золотий акт“, який від кінця січня став уже правосильний, буде програмою дальшої валютової політики Вашингтону. Зате багато сумнівів є у тому, чи „інтервенційний фонд“, створений між іншим згаданим актом буде таким успішним засобом у регуляції курсу доляра, як успішним був і є англ. „інтервенційний фонд“. Чи практично Рузвельт переможе так, як переміг у сенаті? Чи маніпульований долар доведе до цілі? Те, що досі ми бачимо, хочби найновіша подія — як фунт попередив доляр у знижці курсу, що є доказом, як зразково працює англійський валютовий апарат, усе це вказує, що таки реалізують ідею „маніпульованого гроша“

Дехто говорить про стабілізацію доляра на новому паритеті, спираючись на новій ціні золота, яку визначив тепер Рузвельт. Ця ціна (35 дол. за унцію) викликала великий шум у світі. Біржеві калькулянти установили миттю новий паритет (м. і. 1 дол. рівняється 5.26), але ідеальний, бо самі реаґували справжнім курсом, вищим від ідеального, здезорієнтовані тим, що Рузвельт перейшов границю 60 відс. униз.

Чи можна тоді говорити про сяк-так стійний паритет, коли визначений курс (1 доляр рівний 59.06 давніх центів) безупинно хитатиметься згідно з настроями і... справністю американського „інтервенційного фонду“. Цей фонд, зложений з 2 міліярдів, має тримати не тільки курс гроша, отже купувати все золото, яке приходить на ринок по вищій ціні, тощо, але також тримати курс процентових американських паперів. Завдання дуже поважне.

В. Н-вич.

НОВИНКИ

— **Традиційний Вечір** Комітету допомоги вдовам і сиротам по священиках вже у вівторок 6. лютого ц. р. 1037 2-2

— **Буде амнестія?** Як повідомляють з Варшави, мін. судівництва почало збирати матеріяли дотично ріжних родів вязнів, з чого деякі кола здогадуються, що амнестія з нагоди нової конституції буде врешті оголошена. Мають бути даровані теж кари за проволоку у сплаті податків.

— **Совітські виставки**. З нагоди 17. конгресу компартії організують московські музеї ряд виставок м. і. державний технічний музей відкриває виставку досягнень промислу, хліборобства, науки й техніки в СРСР. На виставці найдуться десятки тисяч експонатів, моделі фабрик і літаків, зразки совітських фабрикатів і т. д. Етнографічний музей відкриває кавказький відділ та збірки з України, середної Азії, Сибіру й Дал. Сходу. Музей сучасного східного мистецтва організує виставку східного революційного мистецтва. Крім цього будуть відкриті виставки: ретроспективна в честь Леніна і преси.

— **Гуцули на лещатарському курсі.** Окружний уряд фізичного виховання зорганізував від 2—4. лютого обіздові лещатарські курси та курси акробу лещат у ріжних місцевостях, м. і. в Жаб'ю, Шибеному, Явірнику, Устеріках. У кождій з тих місцевостей вишколять по около 10 сторів, разом сто і около 200 гуцулів вивчать їздити на лещатах.

— **Львівська хроніка.** Возьного скарб. уряду у Львові Бавровіча арештували за крадіж 25. тис. зол., які він зібрав від податковців. — Вищого службовика львівського магістрату, директора магістратських чиншових домів Рибакова присудили за крадіж публичних грошей на 1 і пів року тюрми і 5 літ позбавлення прав. — У фабриках чоколяди „Газет", „Ядзя" і „Бранка" та у фабриці пап. виробів „Папетерія" застрайкували робітники. — Якийсь обманець хотів видурити від інж. Каз. Віняжа (Собіського 3) 5 зол., кажучи, що приносить поздоровлення від його брата. В інжинірової мами (Глибока 12) тойже обманець вимантив 15 зол. — Бол. Філяс відібрав від обманця Жигм. Лукасевича скарбонку МКО до половини з грішми. Він збирав на фальшиве назвище. — Оскарові Кацові (Жовківська 34) злодії вкрали текстильного краму вартости 12.000 зол. — Єл. Маркевич свою новонароджену дитину дала до бляшаного горшка й оставила на стриху. Секція устійнить причину смерти. — В Ринку 12а поліція зліквідувала фабрику румової есенці для печива. Забрали 500 фляшечок. Переводять хемічну аналізу.

— **Краєва хроніка.** У Вильні арештували серж. Вжесінського, що за добрі гроші звільняв асентерованих від військової служби. Тиждень тому тогож Вж. облляла жінка сільною кислотою, прихопивши його на любощах з одною служницею, а тепер він перейшов з лічниці просто до тюрми. — В томуж місті арештували емігранта б. штабскапітана Стеньчика, що на еміграції скотився до ролі злодія й оноді вкрав коморникові Фадзеєві годинник. — Шлеська прикордонна сторожа придержала мин. року на пачкарстві 12.888 осіб, у яких сконфісковано на 1,198.324 зол. товару та яких покарано разом 1,205.000 зол. кари. — Варшавська поліція зліквідувала дві „фабрики" грошей: Барановського, що виробляла 5 і 10 золотівки та Вісьневської, з якої „виходили" 50 сот. — В познанській опері дістав артист Вісневський підчас двобою в опері „Кармен" так шаблюкою по голові, що його, облитого кровю, перевезли до лічниці. — У Варшаві наложила на себе руку служниця Ґаєвська, боючись операції наросту на голові, що міг згодом довести її до божевілля. — Із жовківської вязниці втікло пять арештантів пропилувавши крати. — М-ство скарбу скасувало приписи, на основі яких ті, що хотіли продавати сірники, обовязані були виповнити відповідний формуляр. — У Тернополі рабіни наказали бойкотувати кошерного купця домашньої птиці, тому, що він стрефив усіх жидів, бо продавав кури, які сам різав, а твердив, що різав кошерний різник.

— **Ріжні вістки.** У Ґрайбай (Англія) згоріла висока на 165 м. вежа радіостанції. — Франкфуртський суд присудив одного урядника на 50 мк. кари за те, що до свого адвоката заадресував коверту „До Вп. жида-адвоката". — У півн. Франції вимерзли в кількох округах виноградники.— В червні ц. р. відбудуться у Варшаві міжнародні змагання в шермі за мистецтво Европи, в жовтні ц. р. міжнародній театральний конгрес у Римі.— Швайцарські і французькі залізниці завели т. зв. родинні білети, на основі яких родинам з відповідною кількістю дітей прислуговуватиме у прогульках велика знижка зал. коштів. — Мин. неділі, у 10-ліття смерти Леніна відзначено ордером Леніна професорів Воробева і Зарицького за „виїмкові заслуги, віддані справі вмілою консервацією тлінних останків творця більшовизму Леніна." — 3. ц. м. минуло 7 літ від смерти творця Союзу Народів і Версайського миру — Вудров Вілсон. — У Кассель зачаділо підчас богослуження в костелі від нещільної інсталяції печі кільканацять осіб і богослуження мусіли перепинити.

З судової салі.

ШКІЛЬНИЙ СТРАЙК У СИНЕВІДСЬКУ ВИЖНОМУ ПЕРЕД СУДОМ.

Голосний у цілому краю шкільний страйк у Синевідську Вижному, стрийського повіту, знайшов свій епільоґ у суді. Оце 26. січня ц. р. відбулася перед окружним судом у Стрию карна розправа за шкільний страйк проти здогадних організаторів його: **Михайла Сявавка і Василя Сявавка,** двох молодих хлопців зі Синевідська.

Не від речі буде пригадати цю подію: А саме: 24. вересня м. р. шкільні діти в Синевідську Вижному, мабуть ведені гаслами, поміщеними в летючках ОУН, розкинутих по селу, почали пляновий шкільний страйк. Один зі свідків у цьому процесі, Францішек Ґжибовський, управитель школи в Синевідську, подає осьяк хід того страйку: 24. вересня м. р. шкільні діти української національности майже всіх кляс перестали відповідати на питання, ставлені їм у польській мові, дерли польські книжки, видирали з них образки зі зображенням польської історії та демонстраційно в часі науки підносили домагання української викладової мови, українських учителів та взагалі української школи. При вході і виході зі школи підносили оклики „Хай живе Україна", співали національний гимн та інші українські пісні і підносили оклики, звернені проти польського народу і школи. Дня 26. вересня м. р. в кількох клясах тієї школи подерли учні портрети та державні знаки й мапи Польщі. Інтервенція шкільного інспектора у Стрию Гірша нічого не вдіяла. Діти на його запити, чому не поводяться спокійно, виступили з домаганням української школи і вчителів. Інспектор видалив кількох учнів, одначе всі школярі зсолідаризувалися з ними та або всі приходили до школи враз із видаленими, або, коли учителі при помочі поліції видалювали учнів — усі покидали школу зі співом і окликами. Замітне те, що в часі цілого страйку, який тревав без перестанку від 24. вересня до 13. жовтня м. р., по селі і в школі хтось заєдно розкидав летючки ОУН зі зазивом до школярів і родичів продовжати страйк. Страйк тревав до 13. жовтня, коли то Кураторія школу замкнула. Школа до сьогодні замкнена й українська молодь живе без науки, бо заборонено вести й приватні курси навчання. Поляки і жиди ходять до приватної польської школи.

У звязку з тим страйком арештовано багато учнів і старших хлопців, з яких врешті задержано у вязниці двох, себто підсудних, проти яких виготовано акт обвинувачення за проступки з арт. 154, § 1, 152 і 128 к. к. Акт обвинувачення закидав обом обвинуваченим, з яких один має 19, а другий 16 літ, що вони зорганізували і піддержували цей страйк у Синевідську та в сусідніх селах.

На розправі, яка, як подано, відбулася 26 січня ц. р., переслухано крім свідків-поліцаїв ще кільканацятьох школярів. Усі свідки зізнали, що до страйку, дертя образів, мап і т. д. намовляли їх якісь ближче їм незнані люди, одначе не розпізнали обвинувачених. Відмінність зізнань деяких свідків перед слідчим суддею, в часі судового слідства, пояснювали всі свідки тим, що суддя переслухував їх у Синевідську на постерунку поліції, так, що не знали, хто їх розпитує і чи це є ще поліційне дохоодження, чи судове слідство. І тому їх зізнання були зложені під впливом страху перед побоями поліції.

По цілоденній розправі суддя відложив проголошення присуду на день 29. ц. м. Тогож дня проголошено присуд, на підставі якого **засуджено обох обвинувачених на 6 місяців, першого вязниці, а другого, як дитину — до поправи.** Обвинуваченим вчислено слідчий арешт, так, що Михайлові Сявавкові залишається відсидіти ще 2 місяці, з тим, що на прохання оборонця перервали йому виконання решти кари. Обвинувачені присуд приняли.

Боронили: обвинуваченого Михайла Сявавка **д-р В. Лужецький**, обв. Василя Сявавка **д-р В. Калуський.** Розправа велася перед окружним суддею Робаковським. Обвинувачував підпрокуратор Ліс-Ольшевський.

РОЗПРАВА ПІД ЗАМІТОМ ШКІЛЬНОГО САБОТАЖУ В КОЗОВІ.

Незнані особи знищили в ночі з 14. на 15 листопада 1934 р. у школі в Козовій урядові образи та державного орла. Місцева поліція зараз перевела низку ревізій та арештувала і задержала в арештах під замітом поповнення того саботажу 18-літнього *Миколу Маркова* з Козови. Після 2-місячного слідства прокуратор окр. суду в Бережанах виготовив проти нього акт обвинувачення за проступок з арт. 153. і 263 § 1. і 4. к. к.

Дня 23. січня п. р. відповідав Микола Марків перед городським судом у Козові під замітом повищого проступку. Хоча цілий ряд свідків отвердив, що підсудний у критичнім часі був дома і з дому нікуди не виходив, суд признав його винним та засудив *на 1 рік арешту без завішення.* Оборонець підсудного заповів апеляцію, а також заповів апеляцію прокуратор. Підсудного боронив *мґр. А. Гавецький.*

Спорт.

ГАКІВКОВІ МИСТЕЦТВА ПОЛЬЩІ.

А. З. С. (Познань) гаківковим мистцем Польщі

ЛЬВІВ. Чорні — Леґія 1:0. Вислід по трьох третинах був 0:0. Чорні виграли щойно в другій доґрявці, стрілевши голя в 7. мін.

ЛЬВІВ. А. З. С. — Лехія 2:1 (1:0. 0:0. 1:1).

ЛЬВІВ. А. З. С. — Леґія 1:0.

За оголошенію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.